

Nieuwsbrief 4 BSL

Begeleiding Startende Leraren

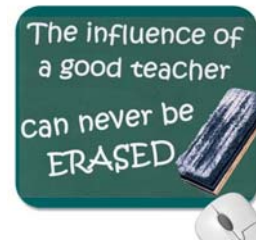
Deze nieuwsbrief is bestemd voor leraren, schoolbegeleiders, coaches, schoolleiders van de deelnemende scholen van het project BSL. De nieuwsbrief is bedoeld als informatiebron en als platform voor kennisdeling. De brief wordt digitaal verspreid via de website van de ESoE en verschijnt tweemaandelijks.

BSL –project

Sinds het verschijnen van de vorige nieuwsbrief is er binnen het BSL-project veel gebeurd: Er zijn twee identity workshops uitgevoerd, de trainingen van de videocoaches zijn afgerond, twee masterclasses hebben plaatsgevonden en ook op gebied van het onderzoek zijn er vorderingen.

In deze nieuwsbrief doen we verslag van de volgende activiteiten:

1. *Inductie-arrangement: het belang van samenhang en communicatie*
2. *Identity Workshops*
3. *Ervaringen van starters met de begeleiding in de scholen*
4. *Uitnodiging voor coaches*
5. *Voor in de agenda*

Inductie-arrangement: het belang van samenhang en communicatie

Begeleiding van de startende leraar is cruciaal voor zijn/haar doorlopende professionele ontwikkeling. Investeren in de begeleiding van startende leraren komt de kwaliteit van het leraarschap ten goede en daarmee de ook kwaliteit van het onderwijs (Kessels (2010)¹. Gebleken is dat inductiearrangementen zich niet alleen moeten richten op het wegwerken van deficiënties bij beginnende leraren. Ook de persoonlijke ondersteuning van de beginners verdient aandacht zodat ze optimaal door kunnen groeien

¹ Kessels, C. (2010). *The influence of induction programs on beginning teachers' well-being and professional development.*

in het beroep (Beijaard, Buitink, & Kessels, 2010)². Binnen de regio Eindhoven zijn er voor het BSL/Inductieproject drie doelen geformuleerd:

1. De beginnende leraar ondervindt bij het lesgeven directe ondersteuning gericht op zijn/haar didactische vaardigheden en klassenmanagement.
2. Met het oog op zijn/haar welbevinden en zijn/haar doorlopende persoonlijke professionele ontwikkeling wordt de beginnende leraar emotioneel ondersteund, aangemoedigd en uitgedaagd.
3. De ontwikkeling van een realistische en positieve professionele identiteit als fundament voor doorgroeien in het beroep wordt bevorderd.

De projectdoelen worden gerealiseerd door:

- de *werkdruk* af te stemmen op de kwaliteit van de beginnende docent.
- aandacht te besteden aan *enculturatie in de school en schoolbeleid*.
- planmatig of systematisch te werken aan de eigen *professionele ontwikkeling* .
- *begeleiding* van de beginnende leraren door coaches/begeleiders en in de school (video-trajecten) en opleiders/begeleiders van de betrokken lerarenopleidingen (identity workshops).
- het vormgeven aan een binnenschoolse systematiek of *inductie-arrangement*.

Door het werken met opsomlijstjes (doelstellingen en handvatten om deze doelstellingen te bereiken) lijkt het alsof een inductiearrangement bestaat uit een optelsom van afzonderlijke inductie onderdelen,

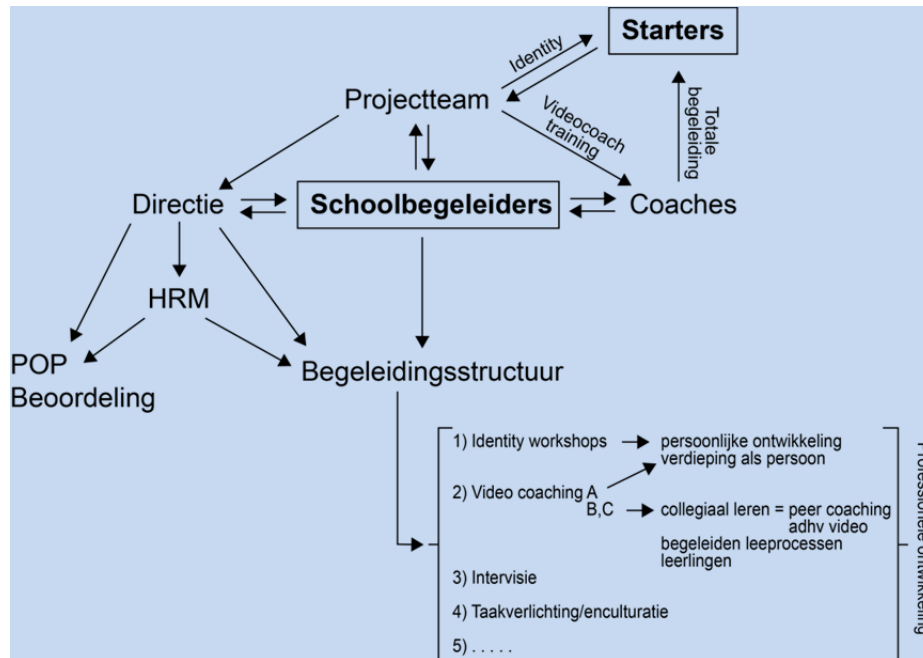

die vaak geïsoleerd gecommuniceerd worden naar de betrokkenen. Samenhang in en dialoog over het inductiearrangement is belangrijk. Vele partners zijn nodig om het gewenste inductiearrangement op de eigen school te kunnen bewerkstelligen (zie onderstaande afbeelding).

Binnen regio Eindhoven vervullen de schoolbegeleiders een spilfunctie in het arrangement. Zij zien toe op de uitvoering van de geplande activiteiten in de eigen school en onderhouden daarvoor contact met andere betrokkenen in de school (startende leraren, coaches/mentoren, schoolleiders en personeelszaken). Schoolbegeleiders en leden van het projectteam komen tweemaandelijks bijeen om de voortgang van het arrangement in de scholen te bespreken, ervaringen uit te wisselen en van elkaar te leren. Communicatielijnen zijn belangrijk in het opbouwen en in het onderhouden van de begeleidingsstructuur.

² Beijaard, D., Buitink, J., & Kessels, C. (2010). Teacher induction. In B. McGaw, P.L. Peterson & E. Baker (Eds.). *International Encyclopedia of Education 3rd Edition*. Oxford: Elsevier Scientific Publishers.

Begeleidsstructuur voor startende leraren:

Zoals uit bovenstaande afbeelding blijkt, heeft de schoolleiding en HRM (personeelszaken) ook een belangrijke rol in het overleg en aansturing van het inductiearrangement: we maken samen een samenhangend inductiearrangement!

In de volgende nieuwsbrief (eind mei) komen we uitgebreid terug op het inductie-arrangement of de bestaande infrastructuur aan de hand van gesprekken die op de betrokken scholen zijn gevoerd. Uit deze gesprekken blijkt onder andere dat coaches uiteenlopende taken verzorgen, dat er verschillen in de overlegstructuren bestaan en dat de begeleiding van de startende leraren vooral plaatsvindt in het eerste jaar.

Identity Workshops

Workshop 3

De derde Identity Workshop is een feit. Op 9 april jl. stond de Identity Workshop in het teken van 'Balanceren: balans zoeken en vinden.' Uit workshop 2 bleek dat veel starters bezig zijn met het zoeken naar en/of vinden van balans in hun werk als leraar. Het thema balans werd in deze derde workshop benaderd vanuit vragen als: hoe vind je balans in je werk, in jezelf in contact met anderen, tussen taken en lesvoorbereidingen of in samenwerking met collega's?

Bij de eerste verkenning van het begrip balans bleek dat je balans op meerdere manieren kunt bekijken: al balancerend kan je toch ook in balans zijn; je kunt je balans behouden op een instabiele ondergrond

of je kunt balans vinden met hulp van iets of iemand. Je kunt uit balans raken als iets valt van de hele stapel die je tot dan toe nog net in balans kon houden.

In deze workshop is er bij de praktijksituaties die de deelnemers hebben meegebracht, onderzocht hoe stabiel de ondergrond is, tussen welke uitersten je balanceert, wie je helpt met het vinden van balans en welke hulpmiddelen je kunt inzetten om balans te houden of te hervinden.

Ontwikkeldoel als inspiratiebron

In elke workshop vertalen de docenten hun persoonlijke ontwikkelingsbehoeften in een professioneel ontwikkeldoel. Dit ontwikkeldoel wordt vervolgens mee naar de praktijk genomen waar het kan worden gebruikt in het coachingstraject in de school of als doelstelling bij het lesgeven.

Het ontwikkeldoel is voor ons een belangrijke inspiratiebron om de leerbehoeften van de groep te verwerken in de workshops, zodat die helemaal gericht kunnen worden op deze groep startende docenten. Persoonlijke ontwikkeling op identiteitsniveau vereist dat we nauw aansluiten bij de leerbehoefte van de deelnemende docenten.

De starters formuleerden in de ontwikkeldoelen van workshop 2 met als thema 'grenzen stellen', dat ze op zoek waren naar balans op het gebied van werk - privé (werkdruk), streng zijn – vriendelijk zijn in de klas (orde), afstand – dichtbij (betrokkenheid bij leerlingen), lessen – taken (werkverdeling) en op het gebied van samenwerken – zelf doen (samenwerking).

In de drietallen die gevormd werden rondom deze onderwerpen, is er diepgaand met elkaar gesproken over situaties uit de praktijk waarin de deelnemers balans zochten. Het doel was te kijken naar de redenen waarom je bijvoorbeeld niet streng wilt zijn voor leerlingen of waarom je bijvoorbeeld veel behoefte hebt aan ondersteuning van collega's. Om je professionele identiteit vorm te geven is het van belang dat je kunt verwoorden welke onderdelen van je werk voor jou als persoon juist zo belangrijk zijn en hoe dat komt. Zo kan je in de school ook verwoorden wat je nodig hebt.

Balanceren tussen jezelf, je lessen en je collega's

De volgende 'stap' in de workshop was letterlijk staan tussen de deelgebieden 'ik, het en wij'. Deze deelgebieden, in de vorm van cirkels op de grond, staan symbool voor de behoeften van jezelf, de eisen van je taak en de verwachtingen van je collega's. Door jezelf te positioneren binnen die deelgebieden en door te stappen van gebied naar gebied werd duidelijk waar je wel of niet wilt staan.

Een docente was bijvoorbeeld niet tevreden met het veel te theoretische lesprogramma. Zij zag tijdens deze 'opschuif-oefening' mogelijkheden om lesmateriaal te ontwikkelen dat een brug tussen theorie en

praktijk zou slaan. Deze docent verwoordde dus een nieuwe ambitie en een innovatieve houding ten aanzien van de lestaak. Al met al blikken we terug op een intensieve workshop waarin hard gewerkt is.

De volgende Identity Workshop is op vrijdag 5 juni.

Ervaringen van starters met de begeleiding in de scholen

Tijdens de tweede identity workshop (januari 2015 hebben de startende leraren een korte vragenlijst ingevuld over hun ervaringen met de begeleiding die ze tot dan toe hadden ontvangen. Zo krijgen we nader zicht op het begeleidingsarrangement op school dat we samen willen ontwikkelen.

Type begeleiding

In tabel 1 is te zien welk type begeleiding ze hebben gehad.

tabel 1: overzicht van gekregen vormen van begeleiding door startende leraren (n=58)

Soort begeleiding	Percentage
luisterend oor	97%
lesbezoek + nabespreking	83%
coachgesprek	81%
lesbezoek + videofeedback	65%
intervisie	57%
POP-gesprek	25%
anders	16%

Bijna alle starters hebben een 'luisterend oor' waar ze terecht kunnen om even stoom af te blazen of om tips te krijgen. Vaak is dat overigens niet bij de coach of begeleider maar bij een andere collega, zo blijkt uit de toelichting:

- *'ik kan bij al mijn collega's terecht'*
- *'ik kan altijd bij iemand terecht met mijn vragen/problemen.'*

Het merendeel heeft coachgesprekken (81%) en lesbezoek met nabespreking (83%).

Meer dan de helft van de starters (65%) krijgt coaching met videofeedback. De ervaringen hiermee zijn positief.

- *'fijn. Concreet kijken naar leervragen en het vaststellen van nieuwe'*
- *'ontzettend goed: het draaide om mij; positieve feedback, niet alleen negatief'*
- *'kreeg veel positieve reactie en feedback, was fijn. Kwam een mooi ontwikkelpunt uit: dezelfde als mijn ontwikkeldoel 1 in deze workshop'*

Enkele starters zien op tegen coaching met videofeedback omdat ze het niet prettig of stressvol vinden om zichzelf terug te zien op beeld. Toch is de ervaring wel positief:

- *'het aanwezig zijn met camera is erg stressvol voor mij. Ik vind de feedback erg fijn, maar heb last van faalangst'*

Videocoaching lijkt een ingang te hebben gevonden op de scholen uit ons BSL project (65% van de starters), maar we willen dit percentage graag verhogen.

Onderwerpen

Er is gevraagd welke onderwerpen in de begeleiding ter sprake zijn gekomen (zie tabel 2). De meest genoemde onderwerpen zijn welbevinden (65%), professionele identiteit (63%) en thema's naar aanleiding van lesbezoek (61%). Bij welbevinden gaat het vooral om vragen zoals:

- *'hoe bevalt het op school, vind je je weg?'*
- *'mijn coach vraagt hoe het allemaal gaat en verloopt. waar loop je tegen aan?'*

Bij professionele identiteit worden vragen gesteld als:

- *'wat voor soort docent ben je?'*
- *'wat wil je je leerlingen leren?'*

Bij de thema's naar aanleiding van het lesbezoek gaat het over lesgerelateerde zaken, zoals klassenmanagement, contact met leerlingen en dergelijke.

- *'contact met leerlingen; contact met mezelf; contact met klas'*
- *'orde houden. Overzicht op de klassensituatie behouden'*
- *'klassenmanagement/lesontwerp/taken etc'*

Tabel 2: Percentage starters waarbij onderstaande onderwerpen zijn besproken in de begeleiding (n=58)

Soort onderwerp	Besproken
welbevinden	65%
professionele identiteit	63%
thema's nav lesbezoek	61%
beoordelingsprocedure	56%
werkdruk	46%
ingroei in de school	44%
anders	14%

De starters konden tot slot aangeven over welk aspect van de begeleiding ze de afgelopen periode het meest tevreden waren. Uit de antwoorden blijkt dat ze het vooral waarderen dat ze bij iemand (coach of andere collega's) terecht kunnen.

- *'begeleiding was/is perfect. in het eerste half jaar regelmatig lesbezoek en gesprekken. Nu geef ik zelf aan wanneer ik er behoefte aan heb'*
- *'coach is vriendelijk en benaderbaar. Collega's binnen de sectie denken met me mee'*
- *'luisterend oor en professionele adviezen vanuit mijn docent-coach en ook andere partijen zoals mijn begeleider in de sectie + afdeling'*

Uit de resultaten blijkt dat de begeleiding serieus wordt genomen en vele starters voelen zich gehoord. Videocoaching heeft een ingang op de betrokken scholen gevonden en dit zouden we met elkaar nog wat kunnen uitbreiden. Het citaat van één de starters die aangeeft hetzelfde ontwikkeldoel te vinden bij de videocoaching als in de identity workshop laat zien dat er samenhang tussen de afzonderlijke inductieonderdelen bewerkstelligd kan en moet worden. Kortom, de eerste belangrijke stappen binnen het BSL-project zijn gezet.

Uitnodiging voor coaches van startende leraren:

Vanuit het Inductieproject nemen de startende leraren deel aan Identity Workshops. Deze Identity Workshops hebben als doel een start te geven aan de ontwikkeling van een positieve professionele identiteit van startende leraren die dient als basis voor 'gezond' doorgroeien in het beroep. Als professionele begeleiders in de school zijn coaches een onmisbare schakel in het vormgeven aan de begeleiding vanuit identiteit. Daarom wordt speciaal voor de coaches een informatiebijeenkomst georganiseerd over de rol en inhoud van de Identity Workshops. In deze informatiebijeenkomst wordt ingegaan op de inhoud van de Identity Workshops en de plaats die de workshops in de begeleiding van docenten kunnen innemen. Tevens wordt samen met de aanwezige coaches op de bijeenkomst overlegd hoe de begeleiding op identiteitsniveau in de school verder kan worden voortgezet.

Datum: 26 mei 2015
Tijd: 15.00 uur tot 17.00 uur
Locatie: ESoE Traversegebouw TU/e Campus in Eindhoven.

Graag i.v.m. catering voor maandag 18 mei opgeven door een mail te sturen naar esoe@tue.nl onder vermelding van 'opgave informatiebijeenkomst Identity Workshops' of naar j.mommers@tue.nl. Mocht u meer informatie willen dan kunt u ook altijd contact opnemen met Janine Mommers (contactpersoon Identity Workshops).

Voor in de agenda

Activiteit:	Tijd:	Plaats:	Datum:
Bijeenkomst schoolleiders (cohort 1)	n.t.b	ESoE	n.t.b.
Informatiebijeenkomst Coaches	15.00 -17.00 uur	ESoE	26 mei 2015
Identity workshops	9.00 -12.30 uur	ESoE	5 juni 2015
Masterclasses	15.00 -17.00 uur	ESoE	4 juni 2015
Bijeenkomsten schoolbegeleiders	15.00 -17.00 uur	ESoE	15 juni 2015

De volgende nieuwsbrief verschijnt in mei 2015

Daarin onder meer:

- Infrastructuur: gesprekken op de scholen
- Masterclasses 2 en 3
- Plannen voor 2015-2016

Deelnemende scholen

- 1. Lorentz Casimir Lyceum*
- 2. Jan van Brabant College
locatie Deltaweg*
- 3. Jan van Brabant College
locatie Molenstraat*
- 4. SG Were Di*
- 5. Heerbeek College*
- 6. Zwijsen College*
- 7. Stedelijk College*
- 8. Fioretti College*
- 9. Dr. Knippenberg College*
- 10. Carolus Borromeus College*
- 11. Van Maerlant Lyceum*
- 12. Vakcollege Helmond*
- 13. Pleinschool Helder*
- 14. Sint Joris College*
- 15. LVO Parkstad*